

İqlim Dəyişmələri üzrə Bakı konfransı nümunəviliyi ilə tarixə düşdü

Azərbaycan yeni tarixinin daha bir möhtəşəm hadisəsini reallaşdırır. Ölkəmiz artıq BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə və Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29 kimi mötəbər bir tədbirə evsahibliyi edir.

Belə bir möhtəşəm tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi, beynəlxalq ictimaiyyətin bununla bağlı yekdil qərar qəbul etməsi ölkəmizə olan böyük hörmət və etimadın, Prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü siyasəti sayəsində bu gün tarixinin ən qüdrətli mərhələsinə çatmış respublikamızın uğurlarına münasibətin, eləcə də milli, regional və qlobal səviyyədə ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması işinə töhfələrimizə verilən yüksək qiymətin ifadəsidir. Dünya bir daha bizim imkan və bacarıqlarımızın, dövlət və qeyri-hökumət sektorunun əməkdaşlığının, vətəndaşlarımızın intellektual səviyyəsinin, ümumilikdə isə insan potensialımızın gücünün və perspektivlərinin şahidi olur.

Azərbaycana yüksək beynəlxalq rəğbət

Bakıda davam edən COP29-da dünyanın 196 ölkəsindən prezidentlər, vitse-prezidentlər və baş nazirlər iştirak edir. Onların əksəriyyətinin konfransın ilk günü çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevlə ayrıca görüşü gerçəkləşdi. Bu görüşlərdə konfransın gedişatı və müzakirə predmeti olacaq mövzularla yanaşı, ikitərəfli münasibətlər baxımından gündəmdə olan problemlər və tərəfləri maraqlandıran perspektivli layihələr barədə fikir mübadiləsi aparıldı. Bakı bu günlərdə təkcə iqlim dəyişmələri ilə bağlı nüfuzlu tədbirin keçirildiyi yer deyil, həmçinin müxtəlif dövlətlərin liderlərinin bir araya gəlib aktual məsələləri müzakirə edə bildikləri əlverişli məkandır. Bu, Azərbaycanın bir dövlət olaraq dünyanın gündəmində duran və həlli fəvqəladə əhəmiyyət kəsb edən problemlərinin diskussiya obyektinə çevrildiyi etibarlı məkan olduğunun göstəricisidir.

COP29-da Avropanın əksər dövlətlərinin liderləri iştirak edirlər. Bunlardan təqribən 15-i Avropa İttifaqını təmsil edir. Onların bir qismi qurumun aparıcı və gündəmini müəyyən edən üzvləridir. COP29-da İspaniya və İtaliya hökumət rəhbərləri səviyyəsində təmsil olunurlar. Belçika belə COP29-da baş nazirlə təmsil olunur. Dünyanın fəvqəlgüclərindən olan Böyük Britaniyanın baş naziri Bakiya 6 nazirlə birlikdə gəlib. Avropa qitəsinin aparıcı siyasi institutları da konfransı diqqətdən kənar qoymayıblar.

Siyasi iradə və aydın hədəflər

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev COP29-un Liderlər

Sammitinin açılış mərasimində çıxış etdi. Sammit iştirakçılarını salamladı və COP29-a aparıcı yolda Azərbaycana verdiyi dəstəyə görə BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreşə və BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Katibliyinə təşəkkürünü bildirdi. Xüsusi vurğulandı ki, ötən ilin dekabrında təxminən 200 ölkənin yekdil qərarı ilə Azərbaycana COP29-a evsahibliyi etmək şərəfi verildi: "Biz bu qərarı ölkəmizə olan hörmətin əlaməti, beynəlxalq arenada oynadığımız fəal rolun dəyərlandırilməsi kimi görürük".

Azərbaycanın müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələri və onlarda fəal iştirakı bizə müxtəlif qitələrin ölkələri arasında körpülər salmaq və ya onları gücləndirmək, eləcə də həmrəyliyi möhkəmləndirmək imkanını verir. Dövlətimizin başçısı Liderlər Sammitindəki çıxışında bu məsələni də önə çəkərək dedi: "Azərbaycan Şimal ilə Cənub, Qərbi ilə Şərqi qovuşduğu ölkədir və bu, təkcə coğrafiya ilə bağlı deyil. Biz müxtəlif beynəlxalq iştirakçılar arasında siyasi, mədəni, enerji, ticari və nəqliyyat körpülərini sala bilərik. Azərbaycanın başladığı meqalayihələr artıq Avrasiyanın enerji və daşımalar yollarını dəyişib və məhsuldar, çoxtərəfli əməkdaşlıq formatının qurulması ilə nəticələnib".

Prezident İlham Əliyev çıxışında Azərbaycanın 120 ölkənin yekdil qərarı ilə dörd il ərzində, BMT-dən sonra ikinci beynəlxalq qurum olan Qoşulma Hərəkatına uğurla sədrlik etdiyini vurğuladı. Ölkəmizin həmçinin təxminən 60 ölkəni birləşdirən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının fəal üzvü olduğunu, Avropa İttifaqının 10 üzvü ilə sazişlər imzaladığını və Strateji tərəfdaşlıq haqqında bəyannamələrin qəbul edildiyini bildirdi: "Bütün bunlar bizə düşünməyə imkan verir ki, biz iqlim dəyişmələri məsələsində fərqli mühüm iştirakçılar arasında körpülərin salınmasında çox faydalı və yardımçı ola bilərik. Azərbaycan çoxtərəfliliyin tərəfdarıdır. Eyni zamanda biz mədəniyyətlərəarası dialoqda fəal rol oynayırıq".

Azərbaycanın "yaşıl gündəliyi"inə gəldikdə isə, xüsusi vurğulanmalıdır ki, hazırda "yaşıl enerji"yə keçid artıq bütün dünyada labüd zərurətə çevrilmişdir. Bu, müasir dünyamızın çağırışıdır. IV sənaye inqilabı dövründə bir tərəfdən dayanıqlı inkişafı, insanların rifahını təmin etmək, digər tərəfdən isə planetimizin təbii resurslarını qorumaq, Yer kürəsini gələcək nəsillər üçün yaşamağa daha uyğun hala gətirməkdən ötrü "yaşıl enerji"yə keçid mütləqdir. Bəşəriyyət tarix boyu bir neçə dəfə belə proseslərdən keçib. Bu, həyatın inkişaf məntiqidir. İnsan zəkası inkişaf etdikcə, texnoloji tərəqqi irəlilədikcə, hər bir kəs ənənəvi təcrübəni irəli aparıb əvvəlkindən daha yaxşısını, yaşayış tərzini və ətraf mühit üçün daha yararlısını etməyə çalışır. Bu baxımdan, "yaşıl

enerji"yə keçid prosesləri də getdikcə sürətlənəcək.

Belə proseslərdə, adətən, dəyişiklik meyillərini vaxtında dəyərləndirib ona çevik şəkildə uyğunlaşan dövlətlər, cəmiyyətlər böyük nailiyyətlər əldə edirlər. Sevindirici haldır ki, Azərbaycan bu prosesin önündə addımlayan ölkələrdəndir. Zəngin neft resursları ilə tarixən enerji ölkəsi kimi tanınmış respublikamız hazırda "yaşıl enerji"yə keçid sahəsində də nümunələr yaradaraq ənənələrini qoruyub inkişaf etdirir. Eyni zamanda qlobal miqyasda bu istiqamətdə təşəbbüslərə real layihələrlə böyük faydalar verir.

Azərbaycanın sərvətləri və təşəbbüsləri

Ölkəmizin ərazilərinin dördübdə biri hazırda daha təmiz dünya naminə "yaşıl bölgə" elan olunub. Naxçıvan, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda müasir dünyanın başlıca trendi olan "yaşıl texnologiya"lar tətbiq edilir, bərpaolunan enerji mənbələrindən geniş istifadə yüksək səviyyədədir, 30 ilə yaxın öz ölkəsində məcburi köçkün həyatı sürən və bu gün dogma yurdlarına dönməyə hazır olan "ağıllı" yaşayış məskənləri salınır. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur Azərbaycanın o ayrılmaz hissələridir ki, on illər boyu bizi indi ittiham edən dövlətlərin və dairələrin səssiz rəzilığı, müşahidəsi ilə bir müddət işğal altında qalıb, talan edilib, viran qoyulublar. Hazırda biz ölkəmizin bu dilbər guşələrində inşa etdiyimiz alternativ enerji mənbələrindən əldə edəcəyimiz elektrik enerjisini həmin Avropaya ixrac edəcəyik.

Dövlətimizin başçısı Liderlər Sammitindəki çıxışında malik olduğumuz "yaşıl enerji" ehtiyatlarını dünyaya bir daha elan etdi: "Bərpaolunan enerjide texniki potensialımız quruda 135 gıqavat və dənizdə isə 157 gıqavat təşkil edir. Ötən il BƏƏ-nin "Masdar" şirkəti bir regionumuzda 230 meqavatlıq günəş enerji stansiyasının açılışını etdi. Səudiyyə Ərəbistanının "Acwa Power" şirkəti isə hazırda 240 meqavatlıq külək enerjisi stansiyasını tikir. COP29 çərçivəsində Birləşmiş Krallığın BP şirkəti ilə 240 meqavatlıq günəş enerjisi stansiyasının dörd il əvvəl erməni işğalından azad edilmiş Cəbrayıl rayonunda tikilməsi ilə bağlı saziş imzalanacaq. Bu layihə sayəsində dünyanın ən iri neft və qaz terminallarından biri olan Səngəçal terminalında dekarbonlaşma təmin ediləcəkdir".

Prezident İlham Əliyev "yaşıl enerji" istehsalı ilə bağlı bu gün Azərbaycanın ciddi təşəbbüslərinin olduğunu da vurğuladı: "Biz 2030-cu ilə qədər təxminən altı gıqavatlıq günəş, külək və hidroenerji stansiyalarının tikilməsini planlaşdırırıq. Lakin bu, tam planlarımızın hamısı deyil, 10 gıqavatlıq bərpaolunan enerji layihələri üzrə müqavilələr və anlaşma memorandumları imzalanıb. Biz, həmçinin ixrac bazarlarına diqqət yetiri-

rik və Xəzər dənizindən başlayaraq Qara dənizin dibi ilə enerji kabelinin çəkilməsinə nəzərdə tutan digər mühüm enerji təhlükəsizliyi layihəsinin həyata keçirilməsi üçün tərəfdaşlarımızla fəal çalışırıq. Bu, bizə Avropaya "yaşıl enerji"ni ixrac etmək imkanı verəcək və bu kabelin texniki potensialı dörd gıqavatdır. Yeri gəlmişkən, texniki-əsaslandırma işləri bu yaxınlarda bitəcək. Lakin yenə də bu, yalnız başlanğıcdır".

Azərbaycanın hasil etdiyi qaz və neft də günəş, külək enerjisi kimi bizim milli sərvətimizdir. Bu baxımdan, fəaliyyətimizə heç kim kölgə salmaq iqtidarında deyil, heç buna haqları da yoxdur. Birincisi, Xəzərin Azərbaycan sektorunda çalışan beynəlxalq transmilli şirkətlərin siyahısına, mənsub olduqları ölkələrə nəzər yetirsinlər. İkincisi isə, söhbət təbiətə və ətraf mühitə vurulan zərərdən gedirsə, statistikaya müraciət etsinlər. Azərbaycan Prezidenti COP29-un açılış mərasimindəki çıxışında dedi: "Bu gün Azərbaycan qlobal neft hasilatında 0,7 faiz, qlobal qaz hasilatında isə 0,9 faiz paya malikdir. Amma dünyada birnömrəli neft və qaz hasilatçısı olan, Azərbaycandan 30 qat artıq neft hasil edən ölkənin yalan xəbər mediası bizi neft dövləti adlandırır. Yaxşı olardı ki, ən azı onlar özlərinə və Azərbaycandan 10 dəfə artıq neft hasil edən özlərinin qonşuluğundakı ölkəyə baxsınlar. Azərbaycanın qlobal qaz atımlarındakı payı cəmi 0,1 faizdir".

Bəzi siyasətçilər neftimizin olmasında bizi ittiham edirlər. Bu, bir növ Bakıda il ərzində 250-dən artıq günəşli günün olmasında bizi günahlandırmağa bənzəyir: "Bu, Tanrının bəxş etdiyi hədiyyədir", - deyər Azərbaycan Prezidenti bildirdi və əlavə etdi ki, biz "yaşıl keçid" in güclü tərəfdarı olacağıq və bunu edirik.

Dövlətimizin başçısı Liderlər Sammitindəki çıxışında onu da bildirdi ki, ölkələrə qiymət başqa meyarlara görə verilməlidir. Məsələn, Azərbaycanda işsizliyin səviyyəsi 5,4 faiz, yoxsulluğun səviyyəsi 5,2 faizdir. Azərbaycanın xarici borcu ÜDM-in cəmi 7,5 faizini təşkil edir.

Bu gün COP29-da 196 ölkədən gəlmiş və qeydiyyatdan keçmiş 72 min iştirakçı var. Onların sırasında 80 prezident, vitse-prezident və baş nazir təmsil olunur. Beləliklə, dünya Bakıya toplaşdı.

COP29-un uğurlu təşkili və keçirilməsi artıq bir sıra beynəlxalq media orqanları tərəfindən Azərbaycanın qələbəsi, nailiyyəti kimi qiymətləndirilir. İlk növbədə ona görə ki, total gözdən-salma, qərəz kampaniyasına baxmayaraq, konfrans dünya liderlərinin diqqətini cəlb edib. İkincisi isə ona görə ki, tədbirin gedişatında tələpəklü qərarlar qəbul olunur. İqlim dəyişmələri üzrə Bakı konfransının tarixə düşəcəyi isə heç kimdə şübhə doğurmur.

*İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*